

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ"
для студентів напряму підготовки
"Фінанси і кредит"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 2 від 11.09.2013 р.

Укладач Хвостенко В. С.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Фінансовий інжиніринг" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" денної форми навчання / укл. В. С. Хвостенко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 35 с. (Укр. мов.)

Подано кваліфікаційні вимоги до студентів, тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями і темами, плани лекцій, семінарських (практичних) занять, контрольні запитання для самодіагностики та систему поточного і підсумкового контролю знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" денної форми навчання.

Вступ

Фінансовий інжиніринг – наука про фінансові нововведення, які дають можливість учасникам фінансового ринку ефективніше реагувати на зміни, що відбуваються в економіці, пристосовуючи для цих цілей вже існуючі або розробляючи нові фінансові інструменти чи операційні схеми.

До останнього часу фінансовий інжиніринг не входив як окрема дисципліна в програму підготовки бакалаврів. Натомість такі дисципліни, як "Фінансова математика", "Фінансовий та інвестиційний менеджмент та аналіз" включали деяке обговорення інновацій тією мірою, в якій вони мали відношення до вказаних предметів. Через обмеження за часом і обсягом матеріалу, який зазвичай прийнято висловлювати в рамках цих навчальних дисциплін, вивчення фінансового інжинірингу обмежувалося аналізом останніх фінансових розробок на додаток до основного матеріалу, проте, як правило, наголошувалося швидше на стандартних застосуваннях вже існуючих засобів, ніж на розробці нових, нових застосувань наявних засобів і нових стратегій приросту вартості.

Навчальна дисципліна сформувалася на стику фінансової науки, інформатики та математики. Знання, отримані в результаті вивчення дисципліни "Фінансовий інжиніринг", допоможуть студентам вирішувати широке коло задач – від елементарного нарахування відсотків до аналізу складних інвестиційних, комерційних і кредитних проблем.

Метою опанування дисципліни "Фінансовий інжиніринг" є: формування у студента знань у галузі конструювання складних фінансових продуктів для управління ризиками, ліквідністю і прибутковістю, створення нових фінансових інструментів і отримання практичних навичок з їх використання при ухваленні фінансових рішень.

Завданнями дисципліни є: виявлення змісту поняття фінансового інжинірингу, розгляд його основних цілей; вивчення основних продуктів фінансового інжинірингу; отримання уяви про практику створення фінансових інструментів для вирішення завдань інвестування і залучення коштів на борговому і пайових ринках.

Предметом даної навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у суб'єкта фінансового ринку в процесі його інвестиційної діяльності, а також пов'язаних з його комерційними операціями та операціями з управління ризиками, і які є наслідком змінення впровадження фінансових інновацій.

Дана навчальна дисципліна закладає необхідні знання і вміння, які потрібні студенту при вивченні таких навчальних дисциплін, як "Інвестування", "Фінанси підприємств", "Оцінка вартості бізнесу", "Фінансова безпека підприємств", "Фінансовий ринок" та ін. Структуру навчальної дисципліни "Фінансовий інжиніринг" наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка бакалавр	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3; у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота	Шифр та галузь знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова. Рік підготовки: 4. Семестр: 7
Кількість годин: усього – 108; за змістовними модулями: модуль 1 – 39 год.; модуль 2 – 69 год.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит"	Лекції: кількість годин – 34. Лабораторні: кількість годин – 34. Самостійна робота: кількість годин – 40
Кількість тижнів викладання дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

"Фінансовий інжиніринг" має логічний та змістовно-методичний взаємозв'язок з іншими дисциплінами ОПП. Для засвоєння "дисципліни студентам необхідні попередні знання та уміння, здобуті під час опанування таких дисциплін: економіка підприємства, фінансова математика, бухгалтерський облік, фінанси, економічний аналіз, фінанси підприємств та ін.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- 1) сутність, види та методи фінансового інжинірингу;
- 2) сутність, види та принципи використання фінансових інструментів;

- 3) основи біржового аналізу та методи, що використовуються для його проведення;
- 4) структуру та класифікацію фінансових інструментів;
- 5) структуру та склад складних фінансових інструментів;
- 6) сутність та фактори, що впливають на фінансову інновацію;
- 7) сутність та фактори, що впливають на зміну ціни біржового активу;
- 8) сутність поняття "фінансова інновація";
- 9) методики оцінювання прибутковості та рентабельності інвестицій;
- 10) підходи до комплексного оцінювання ризиків;
- 11) сутність та методи створення нового фінансового продукту;
- 12) сутність поняття "вартість бізнесу" та фактори, що на неї впливають.

Також у результаті освоєння дисципліни "Фінансовий інжиніринг" студенти повинні вміти:

- 1) використовувати під час аналітичної роботи різноманітні методи та прийоми фінансового інжинірингу;
- 2) використовувати під час аналітичної роботи різноманітні теоретичні концепції фінансового інжинірингу;
- 3) проводити аналіз стану і ефективності біржових активів;
- 4) виконувати аналіз ризиків підприємства;
- 5) здійснювати фундаментальний та технічний аналіз;
- 6) оцінювати рентабельність інвестицій;
- 7) здійснювати операції купівлі продажу активів з використанням сучасних фінансових технологій;
- 8) здійснювати операції хеджування;
- 9) виконувати операції покупки (продажу) активів на біржі;
- 10) здійснювати доступ до біржі у якості приватного інвестора і у якості підприємства;
- 11) розраховувати основні параметри та результативність операцій з цінними паперами;
- 12) проводити розрахунки щодо ефективності вкладень у цінні папери;
- 13) організовувати і здійснювати процес обробки інформації щодо проведення фінансових операцій підприємства;
- 14) використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації.

Компетентності, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни "Фінансовий інжиніринг", наведені у табл. 2 – 4.

**Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички
з навчальної дисципліни "Фінансовий інженіринг"**

Тема	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
1. Сутність, становлення та перспективи фінансового інжинірингу	Сутність та сфера використання фінансового інжинірингу	Розуміння сутності, та сфери використання фінансового інжинірингу, вміння виділяти цілі фінансового інжинірингу залежно від його суб'єктів та їх інформаційних потреб	Здатність до визначення змісту, цілей, методів та інструментів фінансового інжинірингу	Визначення змісту, цілей, методів та інструментів фінансового інжинірингу
2. Теоретичні концепції фінансового інжинірингу.	Склад та зміст теоретичних концепцій	Вміння використовувати теоретичні концепції фінансового інжинірингу.	Здатність до адекватного та коректного використання теоретичних концепцій як інформаційної бази для управління впровадження та розробки фінансових інновацій	Адекватне та коректне використання теоретичних концепцій як інформаційної бази управління впровадження та розробки фінансових інновацій
3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операції	Суть біржі та її економічної природи. Еволюція біржової торгівлі. Біржовий товар. Міжнародні біржові ринки. Фундаментальний та технічний аналізи біржових цін та курсів.	Операції покупки (продажу) активів на біржі. Доступ до біржі у якості приватного інвестора. Розрахунок основних параметрів та результативність операцій з цінними паперами	Здатність до проведення комерційних операцій з біржовими активами	Комерційні операції з біржовими активами. Організація доступу до біржових торговельних систем.

	Організаційні аспекти біржової справи	Використання комп'ютерних технології при роботі з цінними паперами.		
--	---------------------------------------	---	--	--

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5
4. Інструменти фінансового інжинірингу	Зміст поняття "фінансовий інструмент", класифікація фінансових інструментів; законодавство що регулює застосування фінансові інструменти	Визначення та класифікація фінансових інструментів; застосування фінансових інструментів; формування аналітичних висновків	Здатність оперувати понятійним апаратом та використовувати фінансові інструменти для розв'язання певної фінансової ситуації	Визначення необхідного фінансового інструменту, для виконання певного завдання найбільш ефективним засобом
5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти	Зміст поняття "складний інструмент", класифікація складних інструментів; законодавство що регулює застосування складних інструментів	Визначення та класифікація складних інструментів; застосування складних фінансових інструментів; формування аналітичних висновків	Здатність оперувати понятійним апаратом та використовувати складні фінансові інструменти для розв'язання певної фінансової ситуації	Визначення необхідного складного фінансового інструменту, для виконання певного завдання найбільш ефективним засобом
6. Управління вартістю бізнеса як стратегія фінансового інжинірингу	Вартість цінність та ціна у системі фінансового інжинірингу. Концепція управління вартістю організації . Побудова стратегічної карти організації	Розрахунок абсолютної та відносної вартості компанії. Аналіз чутливість чистої приведеної вартості до зміни ставки дисконтування. Оцінка показників вартості компанії.	Здатність розрахувати вартість компанії. Здатність використовувати фінансові інновації для управління вартістю бізнесу	Аналіз вартості підприємства. Розрахунок показників вартості
7. Стратегії ризик менеджменту	Сутність понять "ризик" та "управління ризиком", "хеджування" Види стратегій управління ризиком	Розрахунок ризикових коефіцієнтів; оцінка ризику; формування стратегій управління ризиком	Здатність до проведення оцінки ризику	Оцінка ризику
8. Технологія фінансового інжинірингу	Зміст поняття "фінансова технологія", фактори, що на неї впливають	Визначення та моделювання розробки нового продукту	Здатність до проектування, тестування та	Проектування, та впровадження інноваційних

			впровадження	фінансових продуктів
--	--	--	--------------	----------------------

Професійні компетентності та відповідні їх вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Фінансовий інженіринг"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	4
⇒ Організаційні	1.1. Здійснювати організацію процесу управління активами суб'єктів підприємницької діяльності	1.1.1. Вміння обирати та застосовувати конкретні засоби та інструменти для належного управління активами підприємства
		1.1.2. Вміння застосовувати у фінансовій діяльності підприємства концепції фінансового інжинірингу
		1.1.3. Вміння виконувати операції на фондовому ринку
2. Аналітично-інформаційні	2.1. Проводити фундаментальний та технічний аналізи	2.1.1. Аналіз цінових трендів біржових активів
		2.1.2. Визначення та аналіз факторів впливу на ціну активу
		2.1.3. Вміння проводити аналіз із застосуванням базових осциляторів
	2.2. Аналізувати фінансові операції	2.2.1. Вміння застосовувати рівняння еквівалентності в фінансових розрахунках
		2.2.2. Вміння визначати параметри фінансових операцій при зміні певних їх умов
		2.2.3. Вміння проводити розрахунки щодо конверсії та консолідації боргів.

1	2	3
	2.3. Аналізувати вплив ризику на фінансову діяльність підприємства	2.3.1. Вміння застосовувати деривативи для хеджування ризиків 2.3.2. Вміння застосовувати моделі Марковіца і Шарпа для формування ефективного портфеля
2. Аналітично-інформаційні	2.4. Здійснювати операції з цінними паперами	2.4.1. Вміння прогнозувати економічні наслідки операцій з цінними паперами
		2.4.2. Вміння розраховувати основні параметри та результативність операцій з цінними паперами
		2.4.3. Вміння визначати оптимальні способи та напрямки інвестиційної діяльності підприємства
		2.4.4. Вміння проводити розрахунки щодо ефективності вкладень у цінні папери
	2.5. Формувати інвестиційну політику	2.5.1. Вміння провадити попереджувальні розрахунки щодо можливого обсягу інвестування підприємства
		2.5.2. Вміння провадити розрахунок поточної та майбутньої вартості активу
		2.5.3. Вміння розраховувати основні параметри ризику
		2.5.4. Вміння проводити розрахунки щодо ефективності інвестування

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Фінансовий інжиніринг"

13

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"	Шифр компетентності
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати інформацію, необхідну для використання фінансових інновацій	1.1. Знати джерела отримання необхідної фінансової інформації та вміти ними користуватися. 1.2. Перевіряти на коректність отриману фінансову інформацію. 1.3. Використовувати фінансові інструменти підприємства як інформаційне забезпечення створення фінансових інновацій. 1.4. Вміти використовувати комп'ютерні технології та матеріали мережі Інтернет для використання інноваційних фінансових технологій	ФАН.КК.01
2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій та стандарти фінансового інжинірингу, вивчати та впроваджувати передові фінансові технології, проводити наукові дослідження з визначених напрямків фінансового інжинірингу	2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати теоретичні концепції та комплексні методики фінансового інжинірингу. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми у сфері фінансового інжинірингу. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору та досліджень фінансової проблематики. 2.4. Формулювати власну точку зору на розв'язання фінансових проблем 2.5. Відстежувати, вивчати та використовувати передовий досвід у сфері фінансового інжинірингу. 2.6. Проводити індивідуальні дослідження з обраного напрямку фінансового інжинірингу. 2.7. Презентувати результати наукових досліджень на конференціях, засіданнях наукових секцій, гуртків, під час круглих столів	ФАН.КК.02
3. Здатність усвідомлювати себе як частку соціального колективу та суспільства	3.1. Мати комунікативні здібності, уміти працювати в команді та брати участь у спільному прийнятті рішень, брати на себе відповідальність, адаптуватися до змін. 3.2. Вміти регулювати конфлікти, знаходити компромісні рішення в процесі спільної діяльності.	ФАН.КК.03

3.3. Мати взаємоповагу, здатність співіснувати з людьми інших культур, мов та релігій.	
3.4. Мати повагу до цінностей демократичного суспільства	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох модулів. Кожний модуль об'єднує у собі декілька тем, які логічно пов'язані між собою.

Навчальний процес здійснюється у наступних формах:

лекції;

лабораторні заняття;

самостійна робота студентів.

У табл. 5 наведено тематичний план та подана структура залікового кредиту навчальної дисципліни.

Таблиця 5

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи, включаючи самостійну роботу студентів і трудомісткість (у годинах)			
	лекції	лабораторні заняття	самостійна робота	загальна трудомісткість
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу				
Тема 1. Сутність становлення та перспективи розвитку фінансового інжинірингу у сучасній економічній науці	4	4	4,5	12,5
Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжинірингу	4	4	6	14
Тема 3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операцій	4	4	4,5	12,5
Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу				
Тема 4. Інструменти фінансового інжинірингу	4	4	4,5	12,5
Тема 5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти	4	4	4,5	12,5
Тема 6. Управління вартістю як стратегія фінансового інжинірингу	4	4	4,5	12,5
Тема 7. Стратегії ризик менеджменту	4	4	4,5	12,5

Тема 8.Технологія фінансового інжинірингу	6	6	7	19
Всього	34	34	40	108

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу

Тема 1. Сутність, становлення та перспективи фінансового інжинірингу.

1.1. Поняття та суть фінансового інжинірингу.

Причини виникнення фінансового інжинірингу. Місце фінансового інжинірингу серед інших фінансових дисциплін. Сфери застосування фінансових інженерів. Основні напрями діяльності фінансового інженера.

1.2. Зарубіжна практика становлення та перспективи майбутнього розвитку.

Історія становлення фінансового інжинірингу. Етапи розвитку фінансового інжинірингу. Фінансовий інжиніринг та світова економічна криза 2007 – 2009 рр. Перспективи розвитку фінансового інжинірингу в Україні.

Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжиніринга.

2.1. Базові теоретичні концепції.

Теорія раціональних сподівань учасників ринку. Теорія ринкової рівноваги. Теорія випадкових блукань цін. Теорія інвестицій. Теорія вартості активів. Теорія інвестиційного портфеля. Теорія інформаційної ефективності ринку. Теорія процентних ставок та обмінних курсів.

2.2. Нові теоретичні концепції.

Фрактальна геометрія. Теорія детермінованого хаосу. Клітинні автомати.

Нейронні мережі. Нечітка логіка.

Тема 3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операції.

3.1. Суть біржі та її економічної природи.

Роль та місце біржі в економіці. Суть біржі та її економічна природа. Функції та характерні ознаки біржової торгівлі. Види бірж. Історія формування бірж у Європі, Великобританії та США. Розвиток бірж у дореволюційній Росії. Становлення біржової торгівлі в Україні. Особливості функціонування бірж в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

3.2. Біржовий аналіз.

Фундаментальний аналіз біржових цін та курсів. Суть фундаментального аналізу. Особливості здійснення фундаментального аналізу на фондових ринках. Фундаментальний аналіз на ф'ючерсних ринках. Суть технічного аналізу. Засоби технічного аналізу. Основні фігури технічного аналізу. Методи дотримання тренду. Осцилятори. Аналіз показників обсягів торгів. Теорія протилежної думки (теорія динамічної нерівності). Структурні теорії.

3.3. Учасники біржових операцій.

Засновники та члени біржі. Їх права та її обов'язки. Учасники біржових сесій. Біржові посередники: брокери та дилери. Сутність і види брокерської діяльності. Правове регулювання брокерської діяльності.

3.4. Організація біржових торгів.

Організація структура управління біржею. Порядок укладання біржових угод. Організація діяльності брокерської фірми. Ведення рахунків клієнтів. Звітність щодо виконання наказів клієнтів

3.5. Українська фондова біржа.

Організаційна конференція зі створення першої фондової біржі в Україні – Української фондової біржі (УФБ) 21 вересня 1991 року. Реєстрація УФБ Кабінетом Міністрів України 29 жовтня 1991 року. Розробка та прийняття основних нормативних документів УФБ. Практичний початок роботи УФБ – 2 січня 1992 року. Правовий статус УФБ – закрите акціонерне товариство. Біржовий статут та правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг. Включення цінних паперів до курсового бюлетеня та реєстрації. Кліринг. Клірингові банки. Біржовий бюлетень, його значення для організації торгівлі.

3.6. Біржові індекси, їх значення.

Індекси зарубіжних фондових ринків: Доу-Джонс, Стандарт енд Пурз, Дакс. Міжнародні індекси. Індекси Міжнародної фінансової корпорації (МФК): IFC Frontier, IFC Global, IFC Investable. Включення України до індексу IFC Frontier на базі індексу позабіржової фондової торговельної мережі. Фондові індекси України: Комекс-брок, Wood-15,

КАС-20, ProU-50, індекс Позабіржової фондової торговельної системи (ПФТС). Позабіржова торгівля. Національна асоціація дилерів з цінних паперів у США як регулятор торгівлі на позабіржовому ринку. Автоматичні котирування Національної асоціації дилерів з цінних паперів в США Nasdaq (НАСДАК). Правила ділової поведінки НАСДАК. Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Позабіржова фондова торговельна система. Організація торгівлі цінними паперами на ПФТС. Лістинг, кліринг позабіржової фондової торговельної системи.

Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу

Тема 4. Інструменти фінансового інжинірингу

4.1. Поняття та класифікація фінансових інструментів.

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів, їх особливості, види.

4.2. Форвард.

Форвардні контракти та їх особливості. Поняття відкритої і закритої, довгої та короткої позиції.

4.3. Ф'ючерс.

Ф'ючерсні контракти, їх значення. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Маржовий рахунок, початкова та варіаційна маржі. Ф'ючерсна ціна. Базис. Фінансові ф'ючерсні контракти, короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс.

4.4. Опціон.

Опціони та їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем та покупцем опціону. Американський та західноєвропейський види опціонів. Опціон на купівлю фінансового активу, на продаж фінансового активу. Ціна опціону – премія. Нижня межа премії – внутрішня вартість опціону, верхня – часова (зовнішня) вартість. Модель Блека – Шоулза для опціону на продаж. Опціони на акції, облігації, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту.

4.5. Своп.

Контракти своп. Процентні свопи. Валютні свопи. Банківський ринок своп, його особливості.

4.6. Фінансові інструменти з фіксованим доходом.

Фінансовий інструмент з фіксованою ставкою доходу. Фінансовий інструмент із змінною ставкою доходу. Цінні папери з нульовим купоном.

4.7. Фінансові інструменти власного капіталу.

Цінні папери пов'язані з власним капіталом. Опціони на акції, варанти, підписані права, контракти на фондові індекси.

Тема 5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти.

5.1. Гібридні фінансові інструменти.

Структуровані фінансові продукти. Гібриди процентних та валютних інструментів. Гібриди процентних та фондових інструментів. Гібриди валютних і товарних інструментів.

5.2. Синтетичні цінні папери.

Створення ринку "синтетичних" цінних паперів. Синтез похідних фінансових інструментів. Синтез акцій та облігацій.

5.3. Екзотичні фінансові інструменти.

Деривативи на погоду. Контракти на економічні дані. Інвестиційні контракти.

Тема 6. Управління вартістю як стратегія фінансового інжинирінгу.

6.1. Вартість цінність та ціна в системі фінансового інжинирінгу.

Концепція управління вартістю організації та методи їх визначення.

Показники управління вартістю. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю. Побудова стратегічної карти організації.

Тема 7. Стратегії ризикменеджменту.

7.1. Сучасні теорії управління ризиками.

Теорія ризику. Міжнародні стандарти управління ризиками. Інтегрований ризик-менеджмент.

7.2. Стратегії ризик менеджменту.

Страхування ризиків. Управління активами та пасивами. Хеджування. Портфельне управління.

Тема 8. Технології фінансового інжинирінгу

8.1. Сек'юритизація.

Суть та види секюритизації активів. Механізм секюритизації. Види цінних паперів що випускаються при секюритизації активів.

8.2. Електронний трейдинг.

Основні системи електронної біржової та позабіржової торгівлі. Інтернет-трейдинг. Програмна торгівля.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу

Тема 1. Сутність, становлення та перспективи фінансового інжинірингу

1.1. Поняття та суть фінансового інжинірингу.

1.2. Зарубіжна практика становлення та перспективи майбутнього розвитку.

Література: [1 – 20; 33 – 45].

Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжинірингу

2.1. Базові теоретичні концепції.

2.2. Нові теоретичні концепції.

Література: [1 – 20; 33 – 48].

Тема 3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операції

3.1. Суть біржі та її економічної природи

3.2. Біржовий аналіз.

3.3. Учасники біржових операції.

3.4. Організація біржових торгів.

3.5. Українська фондова біржа

3.6. Біржові індекси, їх значення.

Література: [1 – 20; 33 – 46].

Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу

Тема 4. Інструменти фінансового інжинірингу

4.1. Поняття та класифікація фінансових інструментів.

4.2. Форвард.

4.3. Ф'ючерс.

4.4. Опціон.

4.5. Своп.

4.6. Фінансові інструменти з фіксованим доходом.

4.7. Фінансові інструменти власного капіталу.

Література: [1 – 20; 33 – 46].

Тема 5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти.

- 5.1. Гібридні фінансові інструменти.
  - 5.2. Синтетичні цінні папери.
  - 5.3. Екзотичні фінансові інструменти.
- Література: [1 – 47].

Тема 6. Управління вартістю бізнесу як стратегія фінансового інжинірингу

- 6.1. Вартість, цінність та ціна в системі фінансового інжинірингу.
  - 6.2. Концепції управління вартістю організації та методи їх визначення.
  - 6.3. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю організації.
  - 6.4. Побудова стратегічної карти організації.
- Література: [1 – 31; 33-45].

Тема 7. Стратегії ризик менеджменту.

- 7.1. Сучасні теорії управління ризиками
  - 7.2. Стратегії ризик менеджменту.
- Література: [1 – 49].

Тема 8. Технології фінансового інжинірингу

- 8.1. Сек'юритизація.
  - 8.2. Електронний трейдинг.
- Література: [1 – 20; 33 – 45].

5. Плани лабораторних занять

Лабораторні заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому студент під керівництвом викладача особисто проводить експерименти чи досліді у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу. В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища.

Основною метою лабораторного заняття є практичне підтвердження окремих теоретичних положень певної навчальної дисципліни, набуття практичних вмінь і навичок роботи з лабораторним

устаткуванням, обладнанням, комп'ютерною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Оцінки, отримані студентом за окремі лабораторні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни. План проведення лабораторних занять наведено в табл. 6.

Таблиця 6

План проведення лабораторних занять

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу			
Лабораторне заняття № 1. Брокерські торговельні системи	Зв'язок між учасниками торгів; суть та основні принципи інтернет-трейдингу; брокерські торговельні систем	4	[1 – 20; 33 – 45]
Лабораторне заняття № 2. Теорія інформаційної ефективності ринку	Переваги та недоліки ТІЕ. Застосування ТІЕ на ринку ЦП	4	[1 – 20; 33 – 48]
Лабораторне заняття № 3. Фундаментальний аналіз	Визначення внутрішньої (справедливої) вартості акції, на основі даних її поточного фінансового стану	4	[1 – 20; 33 – 46]
Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу			
Лабораторне заняття № 4. Графічний аналіз лінії тренду	Сутність графічних методів аналізу; аналіз трендів	4	[1 – 20; 33 – 46]
Лабораторне заняття № 5. Фігури технічного аналізу	Прогнозування курсів ціни активу на фондовому ринку з використанням фігур технічного аналізу	4	[1 – 47]
Лабораторне заняття № 6. Трендові індикатори (МА)	Аналіз цін на фондовому ринку з використанням індикаторів тренда	4	[1 – 31; 33-45]
Лабораторне заняття № 7. Трендові індикатори (MACD)	Аналіз цін на фондовому ринку з використанням індикатора MACD	4	[1 – 49]
Лабораторне заняття № 8.	Аналіз цін на фондовому ринку з використанням осциляторів	6	[1 – 20; 33 – 45]

6. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань управління персоналом. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять з галузі розробки стратегічного набору.
4. Підготовка до лабораторних занять, дискусій, роботи в малих групах.
5. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
6. Контрольна перевірка кожним студентами особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
7. Опанування навчальних торгів на фондовому ринку.

6.1. Питання для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу

Тема 1. Сутність, становлення та перспективи фінансового інжинірингу

1. Фінансовий інжиніринг як елемент системи управління підприємством.
2. Необхідність і значення фінансового інжинірингу.
3. Цілі і завдання фінансового інжинірингу.
4. Стратегія і тактика фінансового інжинірингу.
5. Сфери застосування фінансового інжинірингу.
6. Концептуальні та фізичні інструменти фінансового інжинірингу.
7. Фактори розвитку фінансового інжинірингу.
8. Алгоритм розробки нових фінансових продуктів.

9. Етапи та принципи створення системи фінансового інжинірингу

Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжинірингу

1. Відсоткові ставки та обмінні курси. Купони.
2. Оцінка вартості боргових інструментів.
3. Відсотковий ризик.
4. Кредитний ризик.
5. Реінвестиційний ризик, ризик "відзиву" та довгострокових платежів.

Тема 3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операції

1. Приватизаційні аукціони.
2. Сертифіковані брокерські торгівельні системи.

Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу

Тема 4. Інструменти фінансового інжинірингу

1. Суть та історія виникнення ф'ючерсів та форвардів, хеджування та спекуляція за їх допомогою.
2. Історія свопа. Структура свопа.
3. Відсотковий, валютний та товарний своп.
4. Роль свопового дилера.
5. Одноперіодні опціони кол та пут.
6. Хеджування за допомогою опціонів.
7. Багатоперіодні опціони.
8. Кепи, флори, кепціони, свопціони і складні опціони.
9. Змішані відсоткові опціони.
10. Цінні папери з фіксованим прибутком.
11. Власний капітал і пов'язані з ним цінні папери

Тема 5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти

1. Визначення продукту. Модель розробки нового продукту.
2. Похідні фінансові інструменти.
3. Ф'ючерси, форварди, свопи, опціони.
4. Інновації ринку боргових зобов'язань.
5. Інструменти власного капіталу.

6. Гібридні інструменти. Види синтетичних інструментів.

Тема 6. Управління вартістю бізнесу як стратегія фінансового Інжинірингу

1. Вартість компанії та концепція управління за вартістю.
2. Абсолютна та відносна вартості.
3. Аналіз чутливості чистої приведеної вартості до зміни ставки дисконтування.
4. Суть концепції Value Based Management та її еволюція.
5. Створення вартості та економічні показники.
6. Ідеологія, принципи та процеси управління за вартістю.
7. Оцінка ринкової вартості підприємства.
8. Етапи впровадження системи Value Based Management на підприємстві.
9. Суть концепції стратегічної системи управлінського обліку Balanced Scorecard.
10. Структура та процеси Balanced Scorecard.
11. Критерії та процес прийняття рішень за Balanced Scorecard.

Тема 7. Стратегії ризик менеджменту

1. Визначення та суть ризику.
2. Вимірювання цінового ризику.
3. Гіпотеза ефективних ринків.
4. Дисперсія і стандартне відхилення.
5. Портфельний ризик.
6. Ефект диверсифікації.
7. Кореляція волатильності цін.
8. Систематичний та несистематичний ризики.
9. Ефективний портфель та портфельна теорія Г. Марковіца.
10. Показник Вета та теорія В. Шарпа.
11. Довга та коротка позиції.
12. Ефект важеля.
13. Вимірювання ступеня схильності цінового ризику.
14. Управління ризиками.
15. Управління активами і пасивами.
16. Теорія Ф. Макуолі про дюрацію та імунізацію інвестицій.

17. Хеджування. Розмір, ефективність та вартість хеджування.

Тема 8. Технології фінансового інжинірингу

7. Спекуляція, арбітраж і ефективність ринку.
8. Методи спекуляції.
9. Валютний та відсотковий арбітраж.
10. Арбітраж з підконтрольним ризиком.
11. Програмна торгівля. Розподілення активів.
12. Останні досягнення в області розрахунків та клірингу.
13. Глобалізація, фінансовий інжиніринг і валютна політика.

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи фінансового інжинірингу

Тема 1. Сутність, становлення та перспективи фінансового інжинірингу

1. Які визначення фінансового інжинірингу ви знаєте?
  2. В чому полягає сутність фінансового інжинірингу?
  3. Які причини виникнення фінансового інжинірингу ви знаєте?
  4. Де працюють фінансові інженери?
  5. Що таке Міжнародна Асоціація фінансових інженерів?
  6. Назвіть зовнішні та внутрішні фактори становлення фінансової інженерії?
  7. Що таке фінансова інновація?
- Література: [1 – 49].

Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжинірингу

1. Які базові фінансові теорії ви знаєте?
2. Які вчені займались теоріями економічних циклів?
3. В чому полягала ідея Л. Башельє?
4. Наведіть переваги та недоліки теорії ефективності ринків?
5. Наведіть постулати теорії хаосу?
6. Як ви розумієте гіпотезу фрактальності фінансових ринків?

Література: [1 – 30; 33 – 41].

Тема 3. Механізм функціонування фондової біржі і біржових операції

1. Які види бірж ви знаєте?
2. Скільки фондових бірж діє в Україні?
3. Що потрібно зробити щоб купити акцію?
4. Що таке біржовий шлюз?
5. Навіщо потрібні онлайн-брокери?
6. Що регламентує діяльність біржової ради?
7. В чому відмінність депозитарія від брокера?
8. Для чого потрібний Національний Депозитарій?

Література: [1 – 31; 33 – 41; 43 – 45].

Змістовний модуль 2. Практичні основи фінансового інжинірингу

Тема 4. Інструменти фінансового інжинірингу

1. Що таке фінансовий інструмент?
2. Які законодавчі акти регламентують використання фінансових інструментів?
3. За якими ознаками проведено класифікацію фінансових інструментів?
4. Які види фінансових інструментів включає список Фінерті?
5. Надайте характеристику форварду, ф'ючерсу, опціону та свопу.
6. В чому суть крос-курсу форварда?
7. Що є основною метою ф'ючерсного контракту?
8. Що таке інструменти з фіксованою ставкою доходу?
9. Назвіть нетрадиційні види іпотечних кредитів.
10. Які цінні папери пов'язані з власним капіталом?
11. У чому відмінність між публічним та приватним розміщенням акцій?

Література: [1 – 49].

Тема 5. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти

1. Які є типи гібридів?

2. Надайте характеристику гібридним інструментам капіталу 2-го рівня.

3. Що таке РЕПО?

4. Охарактеризуйте методику застосування деривативів на погоду.

5. Для чого потрібні інвестиційні сертифікати?

Література: [1 – 22; 33 – 45].

Тема 6. Управління вартістю бізнесу як стратегія фінансового інжинірингу

1. В чому полягає сутність вартості?

2. Що таке цінність та ціна?

3. Наведіть класифікацію факторів вартості

4. Охарактеризуйте сучасні методи управління вартістю

5. Що таке стратегічна карта?

Література: [1 – 24; 33 – 45].

Тема 7. Стратегії ризик менеджменту

1. Назвіть основні етапи розвитку ризик-менеджменту?

2. Що ви розумієте під інтегрованою системою ризик менеджменту?

3. В чому полягають основні відмінності стандартів управління ризиками?

4. Для чого потрібний коефіцієнт хеджування?

5. В чому сутність диверсифікації?

6. Яка головна мета інвестиційного портфеля?

Література: [1 – 50].

Тема 8. Технології фінансового інжинірингу

1. Які класи активів використовуються при сек'юритизації?

2. Як залежить сек'юритизація від місця знаходження емітента?

3. Що таке СФО?

4. Опішіть процес розподілу ризику при сек'юритизації?

5. Які основні недоліки електронної біржі?

6. В чому різниця між грошовим та маржинальним рахунком?

7. Що таке індексний арбітраж?

Література: [1 – 49].

8. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, виконуючи лабораторні, практичні завдання щодо використання фінансових рівнянь при здійсненні фінансових операцій.

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Фінансова інженерія" передбачають лекційні та лабораторні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись кількома методами:

1. Оцінювання знань студента під час лекційних занять.
2. Оцінювання знань студента під час лабораторних занять.
3. Виконання завдань для самостійної роботи.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення поточно-модульного контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок за поточний та підсумковий контроль (табл. 7).

Таблиця 7

Графік оцінювання

Методи контролю	Лекції	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	8,5
	Практичні заняття																		0
	Лабораторні заняття		3		4		2		2		3		2		2		3		21
	Завдання за темами				0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		3,5
	Есе																		0
	Презентація					10						10							20
	Поточні КР			2	2		2		2	3	2			2		2			17
	Колоквіуми							15										15	30
																		0	

ВСЬОГО балів на тиждень	0,5	3,5	2,5	7	11	5	16	5	3,5	6	11	3	2,5	3	2,5	4	16	100
НАКОПИЧЕННЯ балів	0,5	4	6,5	14	24	29	45	50	53	59	70	73	75	78	81	85	100	

Порядок поточного оцінювання рівня оволодіння студентами професійними компетенціями

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення лабораторних і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання завдання з проміжного контролю;
- 3) виконання модульного контрольного завдання.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на заняттях.

Лабораторна робота 1 (перевірка ДЗ).

Максимальна оцінка за роботу становить 3 бали. Бали розподіляються таким чином:

Критерії оцінювання лабораторної роботи	
3	Активна участь у лабораторній роботі. Найшвидше повне самостійне виконання лабораторної роботи, самостійне вирішення запропонованої проблеми, з отриманням правильної відповіді та обґрунтованих висновків. Захист звіту
2	Участь у лабораторній роботі. Вирішення проблем, що пропонуються викладачем. Часткове розв'язання ситуаційного завдання, або розв'язання з помилками. Захист звіту
1	Наявність елементів рішення лабораторної роботи, відсутність або не захист звіту
0	Відсутність на лабораторних роботах, відсутність, або не захист звіту

Приклад питань до контрольної роботи 1

Письмова робота, по 4 питання кожному.

1. В чому полягає суть інтернет-трейдингу?

2. Як пов'язані брокер, біржа та інвестор?
3. Навіщо потрібен брокер, та чому клієнт не здійснює операції з біржею напряду?
4. Які торгівельні брокерські системи Ви знаєте?
5. Як обрати брокера?
6. Назвіть технології, які є інноваційними в галузі фінансів?
7. В чому полягає сутність фінансового інжинірингу?
8. Що таке економічний пузир?
9. Які основні причини фінансової кризи 2007 – 2009 рр.?
10. Які основні причини становлення та розвитку ФІ?
11. Що таке консорціум не кредитування?
12. Ким введено термін фінансовий іненіринг?
13. Що таке секюритизація?
14. Що таке диреватив?
15. Що є предметом фінансового інжинірингу?
16. Назвіть відмінність між фінансовим інженером та фінансовим аналітиком?

Критерії оцінювання контрольної роботи

Максимальна оцінка за контрольну роботу становить 2 бали. Бали розподіляються таким чином:

Критерії оцінювання контрольної роботи	
2	Вичерпна відповідь на 4 питання
1,5	Вичерпна відповідь на 3 питання
1,0	Вичерпна відповідь на 2 питання
0,5	Вичерпна відповідь на 1 питання
0	Немає відповіді

Лабораторна робота 2.

Максимальна оцінка за роботу становить 4 бали. Бали розподіляються таким чином:

Критерії оцінювання лабораторної роботи	
4	Активна участь у лабораторній роботі. Найшвидше повне самостійне виконання лабораторної роботи, самостійне вирішення запропонованої проблеми, з отриманням правильної відповіді та обґрунтованих висновків. Захист звіту
3	Участь у лабораторній роботі. Вирішення проблем, що пропонуються викладачем. Часткове розв'язання завдання. Захист звіту

2	Участь у лабораторній роботі. Вирішення проблем, що пропонуються викладачем. Розв'язання завдання з помилками. Захист звіту.
1	Наявність елементів рішення лабораторної роботи, відсутність або не захист звіту
0	Відсутність на лабораторних роботах, відсутність, або не захист звіту

Презентація

Підготовка презентації за питаннями лекцій 1-3.

Кожному студенту 1 питання. Наприклад: Тема 1:

1. Поняття та сутність ФІ
2. Розвиток ФІ
3. ФІ та світова фінансова криза
4. Історія українського фондового ринку
5. Перспективи ФІ в Україні

Критерії оцінювання презентації

Максимальна оцінка за презентацію становить 10 балів.

Бали розподіляються таким чином:

Критерії оцінювання презентації	
10	Вичерпна відповідь на 4 питання, чотирма різними студентами з групи
7,5	Вичерпна відповідь на 3 питання, трьома різними студентами з групи
5	Вичерпна відповідь на 2 питання, двома різними студентами з групи
2,5	Вичерпна відповідь на 1 питання, одним з студентів групи
0	Немає відповіді

Підсумковим контролем є колоквіум.

Приклад питань до колоквіуму

Опитування, по 3 питання кожному.

1. В чому полягає суть теоретичної концепції інформаційної ефективності?
2. Який ринок є інформаційно-ефективним?
3. Скільки існує стадій інформаційної ефективності?

4. В чому полягає особливість сильної стадії інформаційної ефективності?
5. В чому полягає недолік TIE?
6. Назвіть найбільш впливові фактори вартості компанії?
7. Наведіть особливості фундаментального аналізу?
8. Назвіть переваги сформованого Вами алгоритму аналізу?
9. Обґрунтуйте достатність використання фундаментального аналізу при прийнятті інвестиційного рішення?
10. Назвіть теоретичні концепції які доцільно використовувати в комплексі з фундаментальним аналізом?
11. Назвіть сучасні методи фундаментального аналізу?

Критерії оцінювання колоквіуму

Максимальна оцінка за колоквіуму становить 15 балів. Бали розподіляються таким чином:

Критерії оцінювання контрольної роботи	
15	Вичерпна відповідь на 3 питання
10	Вичерпна відповідь на 2 питання
5	Вичерпна відповідь на 1 питання
0	Немає відповіді

Мінімальна кількість балів, необхідна для заліку є 60. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 8).

Таблиця 8

Оцінки за національною шкалою

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
	залік

90 – 100	зараховано
82– 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано
1 – 34	

9. Рекомендована література

9.1. Законодавча база

1. Про цінні папери і фондову біржу : Закон України від 18 липня 1991 р. // ВВР. – 1991. – № 7. – С. 20.
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000р. // ВВР. – 2000. – № 5. – С. 12.
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991р. // ВВР. – 1991. – № 12. – С. 19.
4. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України // ВВР. – 1997. – № 27. – С. 18.
5. Про банкрутство : Закон України // Відомості ВРУ. – 1992. – № 31.
6. Про приватизаційні папери : Закон України від 6 березня 1992 р. // ВВР. – 1992. – № 8. – С. 16.
7. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України // інформаційний бюлетень. Асоціація українських банків – 1996. – № 12.
8. Про затвердження Положення про порядок проведення санації державних підприємств Постанова Кабінету Міністрів України // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 5.

9.2. Основна

9. Бланк И. А. Управление активами / И. А. Бланк. – К. : "Ника-Центр", "Эльга", 1998. – 304 с.
10. Бланк И. А. Управление прибылью И. А. Бланк. – К. : "Ника-Центр", "Эльга", 1998 – 260 с.
11. Бланк М. А. Финансовый менеджмент / М. А. Бланк. – К. : "Ника-Центр", 2001. – 402 с.
12. Бочаров В. В. Финансовый инжиниринг / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2004. – 400 с.
13. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс. – М. : Олимп-Бизнес, 2004. – 1088 с.
14. Буренин А. Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов / А. Н. Буренин. – М., 1998. – 304 с.

15. Воронцовский А. В. Управление рисками / А. В. Воронцовский. – СПб. – Изд. СПбГУ, 2000. – 204 с.
16. ВострокнUTOва А. И. Портфельное инвестирование / А. И. ВострокнUTOва. – СПб. – Изд. СПбГУЭиФ, 2000. – 120 с.
17. Галиц Л. Финансовый инжиниринг : инструменты и способы управления финансовым риском / Л. Галиц. – М. : ТВП, 1998. – 576 с.
18. Джон Ф. Маршалл. Бансал Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям / Джон Ф. Маршалл ; пер. с англ. – М. : Инфра – М. – 784 с.
19. Каплан Р. Организация, ориентированная на стратегию / Р. Каплан, Д. Нортон ; пер. с англ. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 256 с.
20. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы, процедуры / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 324 с.
21. Ковалев В. В. Курс финансовых вычислений / В. В. Ковалев, В. А. Уланов. – 2-е изд., перераб и доп. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 344 с.
22. Колб Роб. У. Финансовые деривативы / Колб Роб. У. – М. : Филинъ, 1997. – 360 с.
23. Крушвиц Л. Финансирование и инвестиции / Л. Крушвиц. – СПб. : Питер, 2000. – 400 с.
24. Ливингстон Г. Дуглас Анализ рисков операций с облигациями на рынке ценных бумаг / Г. Ливингстон. – М. : Филин, 1998. – 448 с.
25. Лялин В. А. Ценные бумаги и фондовая биржа / В. А. Лялин, П. В. Воробьев. – СПб. : Бизнес-пресса, 2002. – 288 с.
26. Маршал Дж. Ф. Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям / Дж. Ф. Маршал, В. К. Бансал ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 784 с.
27. Миркин Я. М. Рынок ценных бумаг России: воздействие фундаментальных факторов, прогноз и политика развития / Я. М. Миркин. – М. : Альпина Паблишер, 2002. – 624 с.
28. Рапопорт Б. М. Инжиниринг и моделирование бизнеса / Б. М. Рапопорт, А. И. Скубченко. – М. : "ФБК-ПРЕСС", 1998. – 354 с.
29. Рубцов Б. Б. Мировые рынки ценных бумаг / Б. Б. Рубцов. – М. : Экзамен, 2002. – 448 с.
30. Рэй Кристина И. Рынок облигаций / И. Рэй Кристина. – М. : Дело, 1999. – 660 с.

31. Сохацька О. М. Застосування опціонів у корпоративному управлінні. / О. М. Сохацька // Економіст. – 2001. – № 3. – С. 34 – 39.

32. Сохацька О. М. Опціони – фінансові інновації міжнародних ринків / О. М. Сохацька // Вісник Національного університету Львівська Політехніка. – Львів. – 2001. – № 417. – С. 360 – 366.

9.3. Додаткова

33. Сохацька О. М. Міжнародний досвід застосування похідних фінансових інструментів у корпоративному управлінні / О. М. Сохацька, Г. Оганян // Вісник ТАНГ. – 2002. – № 7/2. – С. 217 – 224.

34. Сохацька О. М. Підготовка фінансових інженерів: відповідь на виклики глобалізованих ринків / О. М. Сохацька // Вісник ТАНГ. – 2003. – № 5/2. – С. 26 – 33.

35. Сохацька О. М. Використання реальних опціонів у корпоративному управлінні / О. М. Сохацька, Н. Я. Расевич // Наукові записки. – Тернопіль, 2005. – № 14. – С. 13 – 16.

36. Сохацька О. М. Деривативи на погоду, як інноваційні фінансові інструменти страхування втрат від природних катаклізмів / О. М. Сохацька, Н. Є. Стрельбіцька // Вісник ТАНГ – 2005. – № 5 – 1. – С. 224 – 235.

37. Сохацька О. М. Вирішення проблем корпоративного управління шляхом застосування технологій фінансового інжинірингу / О. М. Сохацька, О. А. Пробоїв // Світ фінансів. – 2005. – Випуск 3-4 (4-5). – С. 122 – 131.

38. Тьюлз Рич. Дж. и др. Фондовый рынок / Тьюлз Рич. Дж. и др. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 648 с.

39. Финансовое управление компанией / под общ. ред. Е. В. Кузнецовой. – М. : Правовая культура. 1995. – 404 с.

40. Фабоцци Ф. Дж. Управление инвестициями / Ф. Дж. Фабоцци ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 932 с.

41. Хорн В. Основы управления финансами / В. Хорн ; пер. с англ. – М. : "Финансы и статистика", 1996. – 542 с.

42. Шарп У. Ф. Инвестиции / У. Ф. Шарп, Г. Д. Александер, Д. В. Бейли ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 1028 с.

9.4. Ресурси мережі Інтернет

43. Брокер "Алор" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://alor.ua>.

44. Рейтингове агентство "Fitch" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fitchratings.com>.

45. Рейтингове агентство "Standardandpoors" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.standardandpoors.com>.
46. Українська біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ux.ua>.
47. Draft proposal for a common EU definition of Tier 1 hybrids, 7 December 2007 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.cebs.org/press/documents/CP17draft%20proposal%20on%20hybrids.pdf>.
48. Equity Credit for Bank and Insurance Hybrid Capital – A Global Perspective [Electronic resource]. – M. Brennan, S. Bugie. – Access mode : <http://www2.standardandpoors.com/portal/site/sp/en/us/page/article/2,1,4,0,1145721508819.html>.
49. Equity Credit for Hybrids & Other Capital Securities", 27 September 2006. – Criteria Report [Electronic resource]. – Access mode : www.fitchratings.com.
50. Formula For Including Hybrids In Adjusted Total Equity For FIs Is Updated; But Equity Content Unchanged [Electronic resource]. – M. Brennan, S. Sprinzen, S. Bugie, T. Chan. – Access mode : <http://www2.standardandpoors.com>.
51. Global Financial Markets [Electronic resource]. – I. Giddy. – Access mode : <http://www.giddy.org>.
52. Instruments eligible for inclusion in Tier 1 capital, 27 October 1998, [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/press/p981027.htm>.
53. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards / Basel Committee on Banking Supervision [Electronic resource]. – 1988, update to April 1998. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs118.htm>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	11
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами.....	12
4. План лекцій.....	16
5. Плани лабораторних занять.....	17
6. Самостійна робота студентів.....	19
7. Контрольні запитання для самодіагностики	22
8. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	25
9. Рекомендована література.....	30

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ"
для студентів напряму підготовки
"Фінанси і кредит"
денної форми навчання

Укладач **Хвостенко Владислав Сергійович**

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 239 ЕВ. Обсяг 35 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*